

THE LARGEST ACADEMIC LIBRARY OF TRANSCARPATHIA CELEBRATES THE 76TH ANNIVERSARY: THE BEGINNING OF ESTABLISHMENT

Maria Medved'

PhD in Philology Directress of the Scientific Library
State Higher Educational Establishment "Uzhhorod National University"
ORCID: 0000-0001-8275-9026

***Annotation:** The study of the formation of the library of Uzhhorod University is preconditioned by its scientific need. Resting on the basis of historical sources it aims at the analysis of the origins of the most valuable book collections stored in its funds.*

***Key words:** history of Uzhhorod University library, the library of Uzhhorod Greek Catholic Eparchy, funds of Uzhhorod University Scientific Library, Bishop Andriy Bachynsky, education and culture of Transcarpathia.*

ІМІДЖЕВІ ЗАХОДИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ВНМУ ІМ. М. І. ПИРОГОВА ЯК ФАКТОР ЇЇ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ

Майя Мельник,

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
заступниця директорки Наукової бібліотеки

***Анотація:** У статті висвітлено досвід роботи й окреслено основні складові створення іміджу Наукової бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова, необхідність безперервного вдосконалення роботи задля досягнення позитивної репутації бібліотеки.*

***Ключові слова:** бібліотека університету, іміджева діяльність, партнерство, зв'язки з громадськістю*

*«...Для того, щоб залишатися на відповідному високому рівні в структурі вишу, бібліотека та її співробітники повинні максимально заявити про себе, свої ресурси, обґрунтувати необхідність тих чи інших рішень»
І.С. Бондар, заслужений працівник культури України*

Прямуючи парковими алеями, що гармонійно поєднують різні корпуси університету, наближаємося до нещодавно збудованого корпусу, де знаходиться Наукова бібліотека ВНМУ. Завдяки наполегливій та конструктивній роботі ректора університету бібліотека стала реалізацією нової моделі, сучасним, комфортним, технічно-обладнаним інформаційним та комунікативним простором, а втілюючи перспективні плани директорки бібліотеки – кращим структурним підрозділом університету, який надає доступ до різноманітних послуг та забезпечує студентів, викладачів, науковців якісними інформацій-

ними ресурсами. Працівники бібліотеки намагаються повсякчасно створювати й підтримувати позитивний імідж закладу серед університетської та фахової спільноти – бібліотеки доступної, необхідної, повністю налаштованої до інтересів читацької аудиторії, пам'ятаючи, що імідж, який формувався впродовж багатьох років, залежить від спільної щоденної праці колективу.

На престиж бібліотеки впливає створення комфортного бібліотечного простору як реального так і віртуального. У приміщенні наукової бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова створено належні умови для продуктивного навчання, інтелектуального самовдосконалення, проведення різноманітних заходів для студентів і науковців університету, курсантів-лікарів області й забезпечення змістовного дозвілля молоді. Враховуючи індивідуальні потреби читачів, створено комплекс читальних залів та абонементів, які передбачають можливість працювати одноосібно або групами. Комп'ютерні місця дають можливість одночасно працювати як з друкованими виданнями, так і з електронною інформацією. Зі світовими інформаційними інтернет-ресурсами є можливість працювати в просторому інтернет-залі. Науковці й студенти, які надають перевагу одно-осібності та цілковитій тиші, або ж навпаки мають намір активно обговорити навчальні та наукові теми, завжди можуть попрацювати в кімнатах для індивідуальної роботи. Універсальним простором для творчого самовираження молоді є коворкінг-центр бібліотеки, який об'єднує студентів для спілкування, навчання та цікавого й змістовного дозвілля. Він став місцем постійних зібрань студентського наукового товариства, Української асоціації студентів-медиків, молодіжного об'єднання «Студентське Братство Вінниччини», Ради студентського самоврядування ВНМУ ім. М.І. Пирогова та ін. Через значне навантаження час та місце щотижневих засідань різних студентських організацій університету резервується та узгоджується попередньо.

Одним із важливих засобів комунікації між користувачем і бібліотекою є сайт і соціальні мережі, на сторінках яких поширюється інформація про діяльність бібліотеки та постійно підтримується зворотний зв'язок з користувачами. Завдяки інтерактивній присутності бібліотеки у віртуальному просторі краще вивчаються їхні потреби та впроваджуються, на основі цього, нові бібліотечні послуги, відкривається більше можливостей співпраці бібліотеки з користувачем. На сторінках бібліотеки в соціальних мережах публікується інформація про інформаційні продукти та послуги бібліотеки, надходження до фонду бібліотеки, заходи, які відбулися чи заплановані. Таке бібліотечне інтернет-представництво забезпечує оперативну комунікацію з онлайн-аудиторією, розширює коло користувачів, рекламує свою діяльність, підвищує імідж бібліотеки тощо. Завдяки коментарям онлайн-користувачів співробітники бібліотеки вивчають їхні смаки та інформаційні потреби, що сприяє покращенню та розвитку бібліотечних послуг. На практиці широко використовується реклама ресурсів книгозбірні, насамперед її фондів та електронних ресурсів. З метою інформування бібліотечної спільноти про конференції, семінари, тренінги та інші заходи з підвищення кваліфікації розробляється ін-

формаційна продукція, що поширюється через соціальні мережі й електронною поштою. На вебсайті постійно оновлюється інформація про нові надходження, рекламуються власні видання бібліотеки, віртуальні книжкові виставки, анонсуються соціокультурні заходи, новини та події.

Наукова організація фонду та його розкриття є найважливішою складовою іміджу бібліотеки. Керівництво університету на високому рівні сприяє щорічному оновленню фонду вітчизняними та зарубіжними виданнями. При комплектуванні фонду бібліотека враховує та узгоджує рекомендації кафедр університету й пропозиції видавництв. Завдяки цьому ресурсний фонд бібліотеки сформовано під потреби читачів, враховуючи його кількісні і видові критерії, які відповідають змісту і формам навчання. Відповідний стан забезпеченості документами сприяє якісному засвоєнню знань, науково-дослідній діяльності, підвищенню професійного, загальноосвітнього та культурного рівня, самостійній роботі студентства та науковців.

Не менш важливим чинником, який напряду впливає на імідж бібліотеки, є рівень бібліотечно-інформаційного обслуговування. Керуючись принципом загальнодоступності, у щоденній роботі фахівці бібліотеки використовують традиційні й дистанційні форми та методи подачі інформації різним категоріям користувачів. Співпраця з науковим відділом університету, координація роботи з питань наукометрії, надання дистанційного доступу до наукометричних баз, оперативне інформування, забезпечення підтримки двосторонніх контактів бібліотека-користувач та повнота інформаційних послуг сприяє позитивному іміджу бібліотеки. Для читачів-студентів важливим чинником в оцінці роботи бібліотеки в першу чергу є рівень книгозабезпеченості та створення затишної, доброзичливої атмосфери. Уміння спілкуватися з читачами – це вагомий елемент реклами. Отож, наступним чинником, на основі якого формується імідж бібліотеки є професіоналізм, компетентність, культура спілкування та організаторські здібності працівників бібліотеки, які повинні володіти знаннями, вміннями, навичками, що дозволять швидко, чітко виконувати свої професійні обов'язки, забезпечувати комфорт в процесі отримання читачем всього спектра бібліотечних послуг.

Методична діяльність Наукової бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова планомірно рухається на шляху модернізації бібліотечних процесів відповідно до вимог і тенденцій сучасного світу. Важлива роль у становленні професійної компетентності належить методичній діяльності, яка відбувається на внутрішньобібліотечному рівні – щотижневі заняття з підвищення кваліфікації допомагають опанувати і практично застосувати отримані знання. В рамках співпраці фахівців методичного об'єднання бібліотек ЗВО м. Вінниці та фахових зустрічей на всеукраїнському рівні працівники бібліотеки щороку готують доповіді, здебільшого висвітлюючи досвід роботи бібліотеки. Нові освітні вимоги та стандарти, швидкий розвиток інноваційних технологій впливають на визначення характеру діяльності бібліотек ЗВО. Ознайомитися з досвідом і діяльністю університетських бібліотек м. Вінниці можна на сторінках інформаційного вісника «Бібліопростір».

Колеги з медичних бібліотек ЗВО й коледжів завжди отримують професійні поради, вивчають досвід й окремі процеси роботи нашої бібліотеки. Зокрема, колеги з бібліотеки Національного медичного університету імені О.О. Богомольця знайомилися з діяльністю кожного структурного підрозділу, особливостями роботи нашої бібліотеки в галузі наукометрії, обговорили питання менеджменту, організації обслуговування, обліку, напрацювань в галузі історико-медичного краєзнавства, створення комфортних умов для користувачів тощо. Колектив Вінницької обласної наукової бібліотеки ім. К.А. Тімірязєва знайомився зі специфікою роботи бібліотеки закладу вищої освіти, її простором та атмосферою. Фахівці бібліотеки Вінницького медичного коледжу часто вивчають питання програмного забезпечення.

З метою обґрунтованого підходу до подальшого розвитку бібліотеки, вдосконалення її функцій, методів і форм роботи, та, підтримуючи зворотний зв'язок з читачем, бібліотека щороку здійснює низку соціологічних досліджень потреб, інтересів та вподобань читачів: «Медіаграмотність: практичні навички та перспективи розвитку» (2019), «Бібліотечний менеджмент в контексті нового часу» (2019), «Foreign Literature Department from the Student's Point of View: questionnaire analysis = Відділ обслуговування літературою іноземними мовами з погляду студента» (2019).

Соціокультурна діяльність займає особливе місце у формуванні образу бібліотеки. Наразі вона є привабливим місцем для спілкування, культурного проведення дозвілля молоді, їх творчої самореалізації, адже університетська бібліотека, насамперед, існує для студентів. У роботі бібліотеки можна констатувати позитивну динаміку різноманітних форм соціокультурних заходів, що формують позитивний імідж і залучають нових користувачів. Сьогодні відбувається стабільне розширення пріоритетів бібліотечної діяльності, особливо з використанням мережевих технологій, спрямованих не тільки на залучення користувачів в інформаційний та бібліотечний простір, але і на підвищення читацької активності та культури користувачів. Відділ культурно-просвітницької діяльності сконцентрований на поглиблення інформаційно-комунікаційної взаємодії, адже сьогодні саме у бібліотеці молодь може отримати необхідні інструменти для саморозвитку і має необмежений простір для ініціативи й творчості. Творчі конкурси для молоді також є ефективним засобом пошуку нового, прояву фантазії й винахідливості, дозволяють удосконалювати й повніше виявляти творчий потенціал. Молодь – активний учасник щорічного міжуніверситетського конкурсу «Поетичні віражі», фотоконкурсу «Бібліотека – територія освідчення в коханні».

Також бібліотека постійно намагається незвичними та креативними способами підтримувати зв'язок зі студентами, вигадуючи щось нове та цікаве, адже налагоджений діалог між користувачем і бібліотекою є прикладом інформаційно-комунікаційної діяльності, яка безпосередньо впливає на успішне виконання бібліотекою своїх функцій. Контакт із користувачем починається з залучення його уваги, з цією метою створюємо тематичні фото-зони

до Всеукраїнського дня бібліотек, Нового року, Дня закоханих та ін. свят. Таким чином молодь має можливість зберегти найяскравіші моменти студентського життя не тільки в душі та пам'яті, але і на фото.

Для проведення різноманітних заходів працівники бібліотеки активно використовують інтернет-технології, вебсервіси, мультимедійні ресурси. Щирість і довіра, спільні інтереси й повага інтересів іншого, взаєморозуміння і безкорисливість – позитивність дружніх відносин бібліотекарів і читачів важко заперечити. Гарною візитною карткою бібліотеки є робота творчої студії «Вежа», яка об'єднала студентів різних курсів та факультетів ВНМУ ім. М.І. Пирогова та вже впродовж двадцяти п'яти років активно працює й розвивається у бібліотеці. Основним завданням діяльності творчої студії «Вежа» є розкриття нових талантів, згуртування творчих студентів університету, організація їх дозвілля, обмін думками та досвідом. Молодь пише та декламує власні поетичні проби, охоче відгукується на прохання підготувати цікаву розповідь, бере участь у театралізованих заходах, вносить своє бачення у хід сценарію. Ніхто не залишається осторонь, у кожного є можливість розкрити свій внутрішній світ, творчий потенціал, проявити свою дотепність та продемонструвати свої здібності. Наразі близько 40 учасників, творчих особистостей знайшли у студії затишок та підтримку, а з початком навчального року щоразу до роботи студії активно долучаються студенти-першокурсники.

Престижною рекламою бібліотеки є співпраця з організаціями, установами, окремими особами, які відгукуються на пропозиції бібліотеки й долучаються до співпраці. Доречно згадати історика медицини Кшиштофа Круліковські (Польща), К.Б. Манишеву, асистентку кафедри нервових хвороб, медичної генетики і нейрохірургії Дагестанського державного медичного університету (м. Махачкала, Республіка Дагестан, РФ), професора Г.С. Белканія (Вінниця), М.Г. Домненка, краєзнавця, провідного фахівця з питань цивільного захисту Донецького національного університету (Вінниця), С. Бронштейна, заслуженого лікаря РФ, професора, академіка Російської академії природничих наук (Москва, РФ); П.С. Куровську (Шлаєн) (США); О. Мартинкевич, лікарку-терапевтиню (Білорусь) та багато ін. Співпраця із засобами масової інформації сприяє поширенню інформаційних напрацювань, реалізованих проєктів, здійснених досліджень та є надзвичайно важливим елементом комунікативного процесу. Наукова бібліотека підтримує тісні контакти з редакціями професійних видань «Бібліотечний форум України», «Бібліотечна планета», з газетою трудового колективу ВНМУ «Молодий медик», науковим журналом «Вісник Вінницького національного медичного університету» та іншими виданнями, на сторінках яких висвітлює літературознавчий, науково-методичний, науково-бібліографічний та науково-краєзнавчий напрями науково-дослідної роботи. Перелік ґрунтовних досліджень бібліотеки досить широкий, зокрема, публікації «Дослідження документального спадку наукової бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова з історії формування українських акушерських шкіл» (2020), «Не знищені терором сторінки...» (2020), «Проєкт бі-

бліотеки «Світ медицини в художньому слові» (2019), «Уміє слово мудре печаль лікувати» (2020), «Елементи бібліотечного маркетингу в діяльності Наукової бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова» (2020), «Використання таймменеджменту в бібліотеці» (2020), «Професор Савостьянов Олександр Олександрович» (2020), видання «Серцем, розумом, душею» (2020), «Мистецтво бути лікарем» (2019), монографія «Вінниця – місто послідовників М.І. Пирогова» (2020) та багато ін.

Бібліотека акумулює великий обсяг інформації, зокрема, це стосується дослідження й висвітлення напрацювань про визначних медиків і медицину краю. Представляючи проєкт бібліотеки «Вінниця – місто послідовників М.І. Пирогова», значно розширили зв'язки з місцевими телевізійними агенціями. Зокрема, роботу бібліотеки представляли Вінницьке інформаційно-телевізійне агентство «Віта» у програмі ток-шоу «На часі» та радіо «Місто над Бугом» у радіопередачі «Час змін». Під час ефірів директорка бібліотеки Неліна Кравчук та краєзнавець Ольга Юрчишина надавали вичерпні відповіді на запитання журналістів щодо роботи над книгою, її змістом, наповненням; співпраці з науковцями України та зарубіжжя; роботою в музеях, архівах, інших бібліотеках та видавництві в процесі створення видання. Про творчий потенціал студентської молоді, про міжуніверситетський конкурс «Поетичні віражі» ділилися з слухачами на радіо «Місто над Бугом». Про бібліотеку ВНМУ як одну з найкращих бібліотек України на каналі «Вінниця NOW» розповіли директорка бібліотеки Неліна Кравчук та професорка ВНМУ Вікторія Родінкова (<https://www.youtube.com/watch?v=ntnE6qV67vU>). Житомирське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка запросило О. Юрчишину, завідувачку краєзнавчого сектору бібліотеки, в ролі консультанта при зйомці історико-документального фільму «Духовна єдність поколінь», присвяченого С. Руданському та його роду.

Гарними прикладами реклами бібліотеки, що популяризують її діяльність серед користувачів є власні мультимедійні презентації: «З любов'ю до бібліотеки» (2020), «Бібліотека – інформація, знання, успіх! Library – information, knowledge success!» (2019), «Бібліотека ВНМУ – terra nova» (2018) та ін.; постери «Бібліотека – інформація, знання, успіх», «ТОП–5 причин завітати до бібліотеки», листівки, екскурсії. Бібліотека є платформою для проведення заходів з підвищення кваліфікації, вивчення досвіду роботи для працівників бібліотек різних відомств, а для студентів фахових освітніх закладів – орієнтиром розвитку та досягнень сучасної бібліотеки. Зокрема, на заняттях з підвищення кваліфікації для працівників бібліотек області, які організовує **Вінницький факультет Національної академії керівних кадрів культури й мистецтв (НАКККіМ)** є можливість поділитися з колегами власним досвідом та здобутками. Директорка бібліотеки та викладачі нашого університету завжди є бажаними спікерами, адже актуальні питання впевненого розвитку бібліотеки та критерії здорового способу життя і надання першої домедичної допомоги завжди актуальні.

Традиційними стали зустрічі зі студентами ДонНУ імені Василя Стуса та викладачами й студентами Тульчинського коледжу культури спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Молодь знайомиться зі специфікою сучасних напрямів роботи бібліотеки, її відділами, формами та методами роботи з читачами, комплексною автоматизацією технологічних бібліотечних процесів Наукової бібліотеки ВНМУ – від комплектування фонду до видачі літератури та використанням різноманітних електронних сервісів у щоденній роботі. Для студентів, майбутніх фахівців, колеги проводять екскурсії й розповідають про роботу структурних підрозділів бібліотеки, діляться досвідом і проводять практичні заняття, на яких детально розповідають про впровадження інформаційних технологій на кожному етапі, опрацювання надходжень з використанням програмних і технічних засобів. Такі заняття приємно вражають студентів та розкривають багато деталей бібліотечної роботи. Бібліотекарі з задоволенням діляться з молоддю всіма знаннями й сподіваються, що гарно подана інформація буде поштовхом для обрання майбутньої професії.

Про рівень роботи закладу, його престиж можна судити й за *рівнем* професійної компетентності керівника, його авторитетності серед університетської й фахової спільноти. Директорка наукової бібліотеки Н. Кравчук є взірцем сучасного керівника, прикладом фахівця з глибокими теоретичними й практичними знаннями, яка вміло координує діяльність бібліотеки й спрямовує роботу колективу на виконання поставлених цілей та повсякчас мотивує до самовдосконалення й відповідальності. Набуті професійні знання і вміння сприяли тому, що на сьогодні директорка бібліотеки є головою державної екзаменаційної комісії захисту випускних кваліфікаційних робіт студентів спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Донецького національного університету імені Василя Стуса; рецензентом монографії «Трансформаційні процеси у суспільній та соціокультурній сферах України», підготовленої колективом авторів кафедри інформаційних систем управління ДонНУ імені Василя Стуса; головою Вінницького методичного об'єднання бібліотек ЗВО; членом Президії Вінницького обласного відділення Всеукраїнської громадської організації «Українська бібліотечна асоціація», де представляє інтереси колективу бібліотеки та методичного об'єднання бібліотек ЗВО м. Вінниці; членом експертної ради по присудженню закладам освіти грантів Вінницької обласної ради та Вінницької обласної державної адміністрації; експертом конкурсу еколого-просвітницьких проєктів / акцій «Green-майданчик громади – Бібліотека» та членом журі щорічного конкурсу «Світло провінції», організованих Вінницькою обласною науковою бібліотекою ім. К.А. Тімірязєва.

Щороку роботу бібліотеки високо оцінюють члени Вченої ради університету. У 2021 р. ректор університету В. Мороз, заслухавши звіт директорки бібліотеки, неодноразово вказав на високий рівень досягнень бібліотеки та наголосив, що бібліотека є найкращим структурним підрозділом університету. Багато позитивних коментарів висловили проректори та члени Вченої ради, вказавши на значущість та важливість роботи з науковцями, їх всебічну підтримку та створення належних умов для якісної роботи; співпрацю з усіма

кафедрами університету в організації роботи по формуванню фонду бібліотеки; відмінну роботу в організації навчання та дозвілля іноземних студентів; сприяння щодо організації заходів з підвищення кваліфікації курсантів, що проходять на базі університету тощо.

Усі перелічені заходи сприяють престижу бібліотеки, зміцненню й налагодженню зв'язків з різними організаціями й установами. Реалії сучасного життя спонукають бібліотекарів постійно вдосконалювати послуги, запроваджувати нові сервіси й оперативно реагувати на запити й побажання користувачів, а також постійно підвищувати рівень професійної компетентності задля подальшого активного розвитку та визнання бібліотеки.

IMAGE ACTIVITIES OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF PIROGOV MEMORIAL VNMU AS A FACTOR OF ITS SUCCESSFUL DEVELOPMENT

Maiia Melnik

Vinnitsya National Pirogov Memorial Medical University
Deputy Director of the Scientific Library

***Abstract:** The article highlights the experience and outlines the main components of creating the image of the Scientific Library of Pirogov Memorial VNMU, the necessity of continuous improvement of work in order to achieve a positive reputation of the library.*

***Keywords:** university library, image activity, partnership, public relations.*

РОЛЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВО- ДОСЛІДНОМУ ПРОЦЕСАХ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ПОГЛЯД ВИКЛАДАЧА І НАУКОВЦЯ

Михайло Мирошніченко,

професор кафедри патологічної анатомії
ORCID ID 0000-0002-5525-4652

Наталія Капустник,

професор кафедри акушерства та гінекології № 1
ORCID ID 0000-0002-4875-398X

Харківський національний медичний університет

***Анотація:** У даній роботі висвітлена роль Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету як активного учасника освітнього процесу та науково-дослідної роботи вишу, що сприяє формуванню його позитивного іміджу.*

***Ключові слова:** Наукова бібліотека, Харківський національний медичний університет, освітній та науково-дослідний процес.*

Вступ. Сучасна вища медична освіта в Україні в умовах високих світових медичних технологій та цінностей ринку праці націлена на підготовку висококваліфікованого та конкурентоспроможного лікаря, науково-педагогічного працівника [1], які будуть виконувати свої трудові функції на належному рівні, що є синтезом soft skills та hard skills.